

Резолюція
IV Міжнародної науково-методичної конференції
«Освітні вимірювання – 2013:
ЗНО як інструмент забезпечення рівного доступу до вищої освіти і
оцінювання якості освіти»
(1-5 жовтня 2013 року, с. Татарів Івано-Франківської області)

Учасники конференції констатують:

- Система ЗНО успішно функціонує в Україні упродовж 7 років й справила потужний вплив на вдосконалення системи вступу до вищих навчальних закладів.
- Діяльність Українського центру оцінювання якості освіти з організації та проведення чотирьох міжнародних конференцій з освітніх вимірювань за підтримки Міністерства освіти і науки України, Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) через проект міжнародної технічної допомоги «Альянс Програми сприяння зовнішньому тестуванню в Україні», провідних вищих навчальних закладів стала інструментом консолідації вітчизняних фахівців у галузі освітніх вимірювань.
- Чинна система ЗНО, створена як інструмент відбору для вступу до ВНЗ, сьогодні справляє все більший вплив на систему освіти, її оновлення в контексті заміни знаннєвої парадигми на компетентнісну.

Учасники конференції, обговоривши нагальні проблеми освітніх вимірювань, відзначають, що Україні склалася наукова школа з теорії й практики зовнішнього незалежного оцінювання, яка забезпечує умови успішної реалізації вступного тестування до ВНЗ та передумови для створення національної системи моніторингу якості освіти.

Учасники конференції відзначають, що конференція сприяла створенню умов для:

- обговорення українськими фахівцями й міжнародними експертами з освітніх вимірювань стану, проблем і перспектив розвитку системи ЗНО та питань становлення національної системи моніторингу якості освіти;
- інтеграції вітчизняних фахівців з освітніх вимірювань в європейську й світову спільноту дослідників цих проблем;
- установа двосторонніх і багатосторонніх контактів, у тому числі й міжнародних, для організації й участі зацікавлених сторін у наукових дослідженнях з проблем освітніх вимірювань.

Учасники конференції взяли участь у роботі чотирьох секцій:

1. Тести зовнішнього незалежного оцінювання і питання їх удосконалення. Використання завдань з розгорнутою відповіддю. Проблема різнорівневих тестів.

2. Єдиний моніторинговий простір освіти. Використання результатів зовнішніх незалежних оцінювання для державної підсумкової атестації та моніторингу якості загальної освіти.
3. Інноваційні технології в освітніх вимірюваннях. Вимірювання когнітивних характеристик інтелекту та здатності до навчання.
4. Зовнішнє незалежне оцінювання випускників як інструмент відбору до вищих навчальних закладів. Стандарти освіти і зовнішнє незалежне оцінювання.

Робота в секціях велася за такими аспектами:

1. Системність моніторингових досліджень.
2. Система індикаторів якості, що мають співвідноситись для різних рівнів, досліджень (шкільні – міські – національні – міжнародні)
3. Відкритість прийняття управлінських рішень за результатами моніторингових досліджень.
4. Моніторинговий простір вищої освіти потребує створення міжвузівської центру дослідницького характеру з освітніх вимірювань і моніторингу.
5. Можливості моніторингу якості підготовки залучених працівників до роботи в системі ЗНО в контексті аналізу якості їхньої роботи під час ЗНО.
6. Ефективність використання результатів ЗНО для моніторингу оцінювання діяльності вчителів ЗНЗ та навчальних досягнень учнів.
7. Розвиток методології освітніх вимірювань.
8. Використання результатів ЗНО для рейтингування навчальних закладів.
9. Наповнення тестів компетентнісними завданнями, удосконалення змісту завдань у напрямку підвищення діяльнісної складової, їх практичної спрямованості та необхідність упровадження тесту ТЗНК в систему тестування для оптимізації цього процесу.
10. Використання світового досвіду в розробці національних систем тестування й моніторингу освіти.
11. Роль вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти в підготовці педагогічних кадрів для галузі освітніх вимірювань й для участі в ЗНО.
12. Результати ЗНО не можуть слугувати універсальним критерієм для рейтингування навчальних закладів.
13. Відсутність стандартизованого оцінювання для ефективного відбору на рівень навчання спеціаліст і магістр як необхідної передумови дотримання принципу справедливості у вищих навчальних закладах.

Учасники конференції запропонували шляхи розв'язання актуальних питань сучасної освіти, у тому числі, пов'язаних із організацією, проведенням та використанням результатів ЗНО:

1. Розроблення Концепції національної системи моніторингу якості освіти (НСМЯО).
2. Відповідно до світового досвіду використання результатів національних стандартизованих тестувань, зокрема загальноєвропейської практики проведення стандартизованих матуральних іспитів, запровадження в Україні стандартизованих тестувань для отримання атестата про загальну освіту.
3. Співвіднесення індикаторів для НСМЯО з індикаторами діяльності ЗНО та індикаторами системи управління освітою й вироблення єдиних індикаторів.
4. Створення міжвузівського дослідницького центру з освітніх вимірювань на базі провідного вищого навчального закладу.
5. Педагогічна діагностика навчальної діяльності вчителів у системі післядипломної освіти.
6. Відновлення практики опублікування в щорічних звітах УЦОЯО за результатами ЗНО всіх використаних завдань з їх статистичними характеристиками.
7. Надання вітчизняним фахівцям доступу до деперсоніфікованих баз даних результатів тестування, необхідних для проведення аналітичних досліджень стану навчальних досягнень і якості тестів ЗНО.
8. Удосконалення методики визначення результатів тестування, зокрема використання методів встановлення критеріальних порогів, а також удосконалення процедур шкалювання.
9. Дослідження ефективності застосування в тестах ЗНО різних форматів тестових завдань (з відкритою відповіддю, з розгорнутою відповіддю) та розробка нових ефективних форматів тестових завдань, у тому числі для запровадження в перспективі комп'ютерного тестування.
10. Дослідити доречність включення до переліку предметів ЗНО інформатики.
11. Відновлення роботи робочої групи МОН України з визначення моделі використання ТЗНК у системі ЗНО з метою вдосконалення системи вступу до ВНЗ за показниками ефективності тестів ЗНО (прогностичної валідності тестів) й справедливості системи відбору до ВНЗ на основі різних критеріїв.
12. Надати право вищим навчальним закладам використовувати систему вагових коефіцієнтів результатів ЗНО.
13. Надати право вищим навчальним закладам використовувати результати ТЗНК замість результатів тесту з непрофільного предмета ЗНО.
14. Розробка заходів щодо використання новітніх технологічних надбань в організації й проведенні ЗНО, що сприятиме підвищенню об'єктивності та достовірності результатів, зменшенню матеріальних витрат, демократизації процесу вимірювання. Проаналізувати напрацювання Івано-Франківського

регіонального центру, а також міжнародних досвід з питань запровадження ІКТ-технологій в освітніх вимірюваннях, відпрацювати модель організації комп'ютерного тестування та інтерпретації його результатів, розв'язати питання інформаційної безпеки тощо.

15. Підготовка розробників тестових завдань до створення компетентісно орієнтованих тестових завдань з метою наповнення ними тестів ЗНО.

16. Створення методичних посібників для вчителів з метою поліпшення підготовки школярів до розв'язання компетентісних завдань тесту ЗНО.

17. Збільшення кількості завдань з комунікативною направленістю (особливо в тестах з іноземної мови).

18. Вивчення досвіду освітніх вимірювань різних країн світу, із цією метою запрошення іноземних експертів до співпраці в Україні й відвідування українськими спеціалістами в галузі освітніх вимірювань різних зарубіжних інституцій, задіяних в системі освітніх вимірювань.

19. Інформування учасників конференції про лекції, семінари-тренінги, вебінари вітчизняних та міжнародних фахівців у галузі освітніх вимірювань.

20. Дослідження можливості запровадження зовнішніх стандартизованих оцінювань для вступу на навчання за освітніми рівнями «магістр» і «спеціаліст».

21. Більш широке застосування художнього тексту у тестових завданнях ЗНО в тестах з різних навчальних предметів, зокрема з природничого циклу.

22. Підвищення культури проведення освітніх вимірювань і використання результатів стандартизованих тестувань на базі ІППО.

23. Визнати недоцільним запровадження ЗНО випускників з економіки й правознавства.

24. Розширення сфери застосувань завдань із відкритою відповіддю в тестах ЗНО з різних дисциплін. Зокрема, повернути завдання з відкритою формою відповіді до тесту з математики.

25. Аналізування тести ЗНО минулих років з метою врахування їхніх недоліків під час створення тестів поточного року.

26. Вивчення питання щодо використання в практиці ЗНО різнорівневих тестів з усіх дисциплін.

27. Проведення серії методично-роз'яснювальних семінарів за результатами конференції в різних регіонах країни.

28. Сприяння участі УЦОЯО в міжнародних організаціях з освітніх вимірюваннях (АЕА-Europe, IEA тощо).

29. Участь України в міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти в TIMSS, PISA, PIRLS та ін.

30. Створення інформаційної сторінки для висвітлення результатів моніторингу якості освіти на сайті МОН.

Нагальні питання в галузі освіти й освітніх вимірювань обговорювалися під час роботи круглих столів. Так, **робота круглих столів стосувалася проблем єдиного моніторингового простору освіти та питань удосконалення тестів зовнішнього незалежного оцінювання,**

використання в них завдань із розгорнутою відповіддю та питання різнорівневих тестів. Учасники конференції дійшли до таких висновків:

Створення Концепції національної системи моніторингу якості освіти зумовлене такими чинниками, як:

- наявність засадничих документів про запровадження системи моніторингу, зокрема концепції загального моніторингу якості освіти.
- наявність суспільної потреби мати об'єктивну інформацію про стан освіти в Україні на різних рівнях.
- наявність потреби підвищення конкурентоздатності вітчизняної освіти в умовах євроінтеграційних процесів.
- накопичено досвід проведення національних стандартизованих тестувань і велику базу даних результатів ЗНО, яка дозволяє проводити ґрунтовні дослідження стану вітчизняної системи освіти.
- накопичено певний досвід проведення моніторингових освітніх досліджень різного рівня.

Учасники конференції відзначають актуальність розв'язуваної проблеми:

Українське суспільство потребує якісних змін у системі освіти, здійснити які можна лише шляхом використання дієвих інструментів. Одним із важливих інструментів є національна система моніторингу якості освіти. Без створення такої системи в Україні неможливе ефективне вдосконалення системи вітчизняної освіти відповідно до запитів суспільства сталого розвитку.

Учасники конференції констатують, що на сьогодні через несформованість єдиного моніторингового простору в освіті:

- відсутні єдині об'єктивні показники й критерії стану якості освіти як основа здійснення ефективної освітньої політики на різних рівнях;
- спостерігається неузгодженість дій різних інституцій у системі освіти зі створення єдиного моніторингового простору освіти, відсутність єдності в розумінні цілей, завдань, що постають перед єдиним моніторинговим простором;
- проводяться не достатньо наукового обґрунтовані моніторингові дослідження, результати яких не справляють бажаного впливу на розвиток освіти на різних її рівнях;
- не використовується наявний інституційний, науковий, технологічний потенціал, зокрема потенціал УЦОЯО, НАПН України;
- відсутня мотивація в навчальних закладів до надання якісних освітніх послуг.

Метою створення Концепції національної системи моніторингу якості освіти є:

Підвищення якості й конкурентоздатності вітчизняної системи освіти в умовах глобалізації й становлення суспільства сталого розвитку, увіходження України в єдиний освітній простір Європи й світу.

Становлення державно-громадської системи управління освітою на основі об'єктивних і доступних моніторингових даних про стан системи освіти на всіх рівнях.

Відповідно до мети учасники конференції визначили такі завдання:

- створення єдиної національної системи моніторингу якості освіти, що складається з підсистем: моніторингу початкової, середньої та вищої освіти.
- створення нормативно-правової бази системи моніторингу якості освіти.
- розробка об'єктивних показників (індикаторів), критеріїв і стандартів якості освіти, узгоджених з європейськими й міжнародними.
- запровадження методології доданої освітньої вартості (ДОВ) у системі моніторингу якості освіти на основі світового досвіду.
- розробка методології інтерпретації та застосування результатів моніторингових досліджень.
- забезпечення взаємодії різних освітніх інституцій для реалізації ефективної освітньої політики на основі показників моніторингу якості освіти.

Шляхами реалізації Концепції національної системи моніторингу якості освіти було названо такі:

1. Створення національної системи моніторингу якості загальної освіти на основі ДПА у форматі ЗНО на рівні початкової, основної та старшої школи.
2. Проведення аналітичних досліджень стану якості системи освіти на основі результатів ЗНО різноманітними методами, зокрема методом порогових груп тощо.
3. Використання ТЗНК у системі моніторингу якості освіти для визначення реального рівня сформованості ключових життєвих компетенцій школярів початкової, основної та середньої школи.
4. Участь України в міжнародних організаціях з освітніх вимірювань (Міжнародна організація з освітніх вимірювань ІАЕА, Європейська асоціація з освітніх вимірювань АЕА-*Europe*), зокрема у щорічних конференціях цих організацій.
5. Створення Автоматизованої інформаційної системи (АІС) «Якість освіти» для оприлюднення результатів моніторингових досліджень якості освіти, адаптованих для різних категорій споживачів із метою становлення державно-громадської системи управління освітньою галуззю, і

для забезпечення доступу до деперсоніфікованих результатів зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти.

6. Участь у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти TIMSS/PIRLS, PISA тощо, результати яких розглядати як складову національної системи моніторингу якості освіти.

Відповідальними особами щодо розробки та реалізації Концепції учасники конференції визначили такі інституції:

1. **Національна Рада з моніторингу якості освіти**, до складу якої мають входити представники МОН України, НАПН України, НАН України, УЦОЯО, РЦОЯО, вищих і середніх навчальних закладів, інститутів післядипломної педагогічної освіти, органів управління освітою

Розробка методології, шляхів запровадження й розвитку національної системи моніторингу якості освіти.

2. **Український центр оцінювання якості освіти та регіональні центри оцінювання якості освіти**

Розробка й підготовка тестових матеріалів, адміністрування й оцінювання результатів ЗНО моніторингу якості освіти.

3. **Інститут інноваційних технологій і змісту освіти**

Створення й забезпечення функціонування АІС «Якість освіти».

4. **Державна інспекція навчальних закладів**

Забезпечення національної системи моніторингу якості освіти контекстною інформацією.

Учасники круглого столу з питань удосконалення тестів ЗНО дійшли до висновків про:

– необхідність застосування завдань з відкритою відповіддю з математики та історії України.

– доцільність аналізу можливості використання дворівневих тестів у системі ЗНО.

– необхідність визначення порогу склав/не склав із урахуванням порогу вгадування і подання відповідних рекомендацій в МОН України.

Рекомендувати оргкомітету конференції:

– оприлюднити матеріали конференції у фахових виданнях.

– представити до обговорення широким науковим загалом пропозицій учасників конференції щодо розробки Концепції національної системи моніторингу якості освіти.

– висвітлити результати роботи учасників конференції в засобах масової інформації.